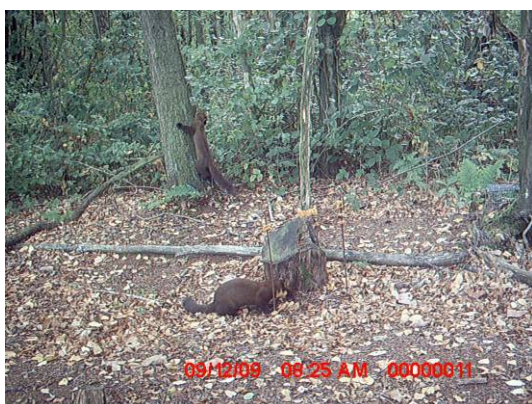

Oost-Vlaamse boomarter krijgt zender om

De omgeving van het bosreservaat 'De Heirnisse' in Sinaai was de eerste plaats in Vlaanderen waar met zekerheid voortplanting van boomarters werd vastgesteld. In juli 2000 werd een eerstejaarsmannetje dood gevonden op de weg die het bosreservaat en de percelen van vzw Durme (reservaat De Fondatie) van elkaar scheidt. In juni 2004 sneuvelde op diezelfde weg een zogend wijfje, kort nadien werden er jongen gefilmd door Paul Vercauteren.

Sindsdien houden we er de vinger aan de pols, en vanaf het najaar van 2008 zijn we gestart met intensief fotovalonderzoek in het gebied. Het werken met fotovallen in gebieden waarvan we met zekerheid weten dat er een populatie aanwezig is, heeft tot doel een zicht te krijgen op de aantallen (herkenning van individuele dieren via keelvlak) en voortplanting (aanwezigheid van jongen).

Zo brachten de fotovallen aan het licht dat boomarters zich in 2009 met succes voortgeplant hebben in het gebied, en in de zomer minstens 4 dieren aanwezig waren: een ouderpaar met minstens 2 jongen. De jongen lieten zich, in tegenstelling tot de volwassen dieren, uitgebreid fotograferen bij een voederplaats. Ze hebben zich het laatst laten fotograferen op 20 oktober. Nadien werd het stil rond de voederplaats, de jongen hadden het ouderlijk territorium kennelijk verlaten. We hadden toen al de bedoeling om een dier te vangen en een zender om te doen, maar beslisten om de vallen pas op scherp te zetten als de jongen het gebied verlaten hadden. Met een zenderbereik van maximum 1 km is de kans immers groot dat je eerstejaarsdieren tijdens hun dispersie kwijtgeraakt. Helaas lieten de volwassen dieren zich heel de winter lang niet zien op de vangstplaats...

Jonge boommarters in Sinaai (2009)

Het daaropvolgende vroege voorjaar (2010) heeft stagiair Bram Conings alle potentiële nestbomen in kaart gebracht. Jammer genoeg konden we nergens ook echt een nest vinden. Er waren bovendien opvallend weinig sporen in vergelijking met het voorjaar van 2009.

Deze zomer werden de fotovallen opnieuw in stelling gebracht, in de hoop toch nog jongen te fotograferen. Op 9 juli 2010 werd voor het eerst sinds lang opnieuw een boommarter gefotografeerd op de voeder- en vangplaats, omdat het een dier alleen betrof was het niet mogelijk om zekerheid te hebben over voortplanting. Het contrast met de vele foto's van jongen in 2009 was in elk geval groot. We hebben dan ook een sterk vermoeden dat er dit jaar geen voortplanting is geweest. Met in ons achterhoofd 'beter het risico nemen om toch een jong dier te vangen en een paar weken te volgen dan helemaal niks te volgen' besloten we het er op te wagen en zetten de val op scherp.

Kort daarna was het prijs, op 4 augustus 2010 zat een boomarter in de val. Een tweedejaarswifje (geboren voorjaar 2009), ondertussen luisterend naar de naam Eufrasie (Eufrasia = ogentroost, een troost voor het oog...). Eufrasie werd uitgerust met een halsbandzender en de dag van de vangst opnieuw vrijgelaten op de vangstplaats. Aan de hand van telemetrie proberen we nu een idee te krijgen van het terreingebruik in dit niet-klassieke en sterk versnipperd boomartergebied. Dat we een tweedejaarswifje hebben kunnen vangen is een meevaller, want het betekent dat ze gevestigd is.

Eufrasie in val

Eufrasie gevangen!

Eufrasie verdoofd

Eufrasie krijgt halsbandzender om

Aan de randen van het gebied zijn een aantal onverharde wegen (jaagpaden, landdreeven,..) waardoor we haar positie perfect kunnen bepalen vanuit een voertuig zonder de minste vorm van verstoring voor het dier. We hoeven zelfs nooit in de bosgebieden zelf te lopen. Deze 'metingen op verre afstand' (oftewel telemetrie) garanderen een volkomen natuurlijk gedrag dat niet beïnvloed wordt door het dier 'achterna te zitten'.

Ondertussen hebben we een aantal opmerkelijke vaststellingen gedaan. De Moervaart, de ca. 20 m brede waterloop die het bosreservaat Heirnisse scheidt van het privédoein de 'Vettemeers' blijkt geenszins een begrenzing te zijn van het leefgebied van Eufrasie! Zo maakt ze zeer regelmatig uitstapjes van enkele dagen naar de Vettemeers, waarna ze telkens terugkeert naar de Heirnisse. Gezien Eufrasie bijna wekelijks de vaart overzwemt, strekt haar leefgebied zich dus aan beide zijden van de Moervaart uit. Uiteraard is een kleine vaart zonder verharde oevers geen barrière voor dispersie. Maar dat het evenmin een 'logische' begrenzing van het leefgebied van een gevestigde

boomarter is, mag toch wel een verrassing genoemd worden. Wij hadden eerder verwacht dat ze regelmatig de straat zou oversteken naar de bospercelen van vzw Durme. Tot nu toe is dit geen enkele keer voorgevallen. Eufrasie blijkt bovendien van nattigheid te houden. De Heirnisse is op zich al een vochtig tot nat bosgebied, maar haar favoriete perceel is dan nog het natste dat er te vinden is! Het betreft een halfopen moerasruigte met riet- en zeggenvegetaties, hier en daar een solitaire dode populier, afgewisseld met dichte wilgenstruwelen. Ze blijkt ook belangstelling te hebben voor de kanaaldijken van Moervaart en Kanaal van Stekene. De ruigtevegetaties op en langs deze dijken bieden dan ook een rijk gedekte tafel: watervogels en ratten aan de waterzijde en konijnen aan de landzijde. Voorts is het opvallend hoe vaak Eufrasie dagactief is. Van boomarters is inderdaad bekend dat ze, in tegenstelling tot steenmarters, ook dagactief zijn.

Het favoriete perceel van Eufrasie

In de volgende editie van Marternieuws brengen we hopelijk meer over de belevenissen van Eufrasie. Ze heeft alvast geen schrik opgedaan van de val want we hebben ze na haar vangst opnieuw gefotografeerd in de val (die uiteraard niet meer op scherp stond). Dit biedt perspectieven naar volgend voorjaar. Een halsbandzender gaat maar een paar maanden mee maar als we haar een nieuwe zender kunnen aandoen, zullen we hopelijk kunnen vaststellen waar ze haar jongen grootbrengt...